

מיה קדוש בהקדש?

הכתבה השניה בסידרה

דת או ביזנס?

רגע לפני בחירתו של הרב נסים (למעלה) מדימים העסקנים מטעם, כמעט כולם פקידים הפועלים המזרחיים, את ידיהם באחידות מופתית.

המפלגה מאות אלפי קוראי עתונים שמעו בפעם הראשונה את שמו של הרב יצחק נסים.

מזכרות לרבנות

א היה זה נס. גלימת הרבנים היתה חדשה כחיוו של הרב נסים, אם כי בדים מכל הסוגים לא היו זרים לו.

יריביו הפיצו עליו ידיעות ארוכות של סיפורי-בדים. האמת הפשוטה היא כי עוד בבגדאד חילק הרב נסים את כשרונו בין חיי הרוח לבין חיי החומר, הקדיש את עיקר זמנו לייבוא אריגים והמריגלם מהודו ומאנגליה, מכר אותם בפרס. ברבנות עצמה לא הספיק לעסוק. כאשר עלה ב-1926 ל"ארץ (בפעם השניה) היה נאלץ להפסיק כליל את עסקי הרבנות, להתמסר כולו לעסקי הזבנות.

במשך עשרות שנים העדיף הרב נסים את דוכן הפרקטיקא על כס הרבנות. אך גם ב"עניני דת היתה לו עמדה משלו. הוא לא הכיר בכנסת ישראל, שהוא עתיד היה לעמוד בראשה, לא היה אפילו חבר בה עד לבחירתו, בניגוד מפורש לחוק. הוא לא הכיר ברבנות, וגם לא במדינה החילונית. את תמיכתו הנהלבה הקדיש לנטורי-קרתא.

יחד עם כל הקיצוניים שבתוכם דרש כי ביום-הקצמאות לא ייאמר בבית-הכנסת הלל לכבוד קום המדינה, כפי שהורה הרב הראשי שי עזריאל המגות. לעומת זאת, הציע כי ביום זה תיאמר הקינה של תשעה באב: "מזמור לאסף. אלוהים, באו גויים בנחלתך, תמא את היכל קודשך, שמו את ירושלים לעיים, נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמיים, בשר חסידיו לחיות ארץ. שכפו דינם כמים סביבות ירושלים, ואין קובר. היינו חרפה לשכנינו, לעג וקלס לסביביו... תינו..."

בה בשעה שהרב נסים עוד עסק באריגיו ולא הפריע במאומה למשרד הרוחות למשוך בחוטי המפלגתיים, היה הרב יעקב משה טולידאנו טיפוס לא רק מלומד, אלא גם מרגיז. משום מה הוא פירש את תפקידו, כרב הראשי של העדה הספרדית בתל-אביב, כחובה לדאוג לבני עדתו ולמנוע את קיסור

את קדושת הדת כולה. הפכה למרכז של תככים וקוננויות בין מושכי חוטים של המסחר במשיח. כיצד ניסו עסקנים להפוך את תפקיד הרב-ראשי לקרדום. לחפור בו הון מפלגתי ושלמונים, על כך יסופר להלן בחלק זה של הסידרה.

שום דבר אינו קודש לגבי הסוחרים בקודש. לא רק הרגשות הדתיים של המוני החרדים הפכו לסחורה עוברת לסוחר. לא רק הצבעות וכסאות בכנסת נקנו ונמכרו במזומנים — אפילו המשרה הנעלה ביותר בחיי הדת, שהיתה צריכה לסמל

(ראה שער)

אלום בית-הכנסת ישירון בירושל לים היה גדוש אנשים עטוריי-קנים. ה"התרגשות היתה רבה. על שבעים הנוכחים, מחציתם רבנים ומחציתם חילוניים, היה לב-חור בשני רבנים ראשים: אחד אשכנזי ואחד ספרדי.

בחירה זו נערכת אחת לחמש שנים. אורלם מעולם לא דמתה הבחירה למחזה שהוצג הפעם. שבעים השחקנים ייצגו, כביכול, מוסי דות שונים ומשונים: משרד הרוחות, עיריות מכל פינות הארץ, מועצות דתיות למיניהן. אולם, למעשה, נבחרו כמעט כל הנפשות עליידי במאי אחד: מפלגת הפועלים-המזרחי. היא השתמשה בכל דרכי ההשפעה, השוחד היאומים, כדי להבטיח שכל מוסד ומוסד ישלח בריוק את האיש הרצוי לה.

לא היה קושי בבחירת הרב האשכנזי הרב חרל"פ נפסל מיד, מפני שהיה שמרני מדי לסעם הנוכחים. כרוב קולותיהם של הספרדים נבחר שוב הרב איזיק הלוי הרי צוג כרב ראשי אשכנזי. אולם בחירת הרב הראשי הספרדי היתה

מלחה בהתרגשות גועשת. הרב הקודם, ה"ראשון-לציון בן-ציון מאירי חי עזריאל, נפ"טר. המועמד הטבעי לירושלה היה הרב ה"ראשי הספרדי בתל-אביב, יעקב משה טולידאנו (72), דמות מרכזית בחיי הדת בארץ. לעומתו, התיצב רב שזע אתו יום לא היה ידוע כמעט, למרות שבניו ארגנו למענו מסע-תעמולה מרוכז ומתוכנן. היה זה הרב יצחק רחמים נסים (61).

כנאה למאורע תגיגי מסוג זה, הוכשרו ה"לכבות (והידיים המצביעות) במסיבה חגיגית, שנערכה ערב לפני כן בבאר המפואר של מלון הנשיא, ואשר בו קיימה המצויה "והשתייה כדת אין אינס". שם נתגלה בפעם הראשונה לעשרות הבוחרים המזוקנים כמי הם עתידים לבחור למחרת היום: חלק מהם שמע בפעם הראשונה את השם יצחק נסים.

האדם שהשמיע את השם היה אישיות אהור דה, בשם זרח זרה-הפטיג. במקרה, היה גם תת-שר-הרוחות. במקרה, היה גם מראשי ה"פועלים-המזרחיים" וח"כ ברשימתם. אולם לא במקרה היה זה הוא שגילה לאוזני המאזינים את השם המפורש של בחירם.